

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
20 ЛИСТОПАДА 2020 РОКУ**

ХАРКІВ – 2020

УДК 37.015.31:316.42
ББК 74.60
С91

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 7 від 19.11.2020 р.).

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 20 листопада 2020 р. / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2020. 125 с.

Збірка містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої сучасним проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі, реаліям і тенденціям розвитку професійної діяльності фахівців соціальних інституцій з вирішення актуальних проблем соціальної роботи.

Матеріали представляють інтерес для науковців і практиків у галузі соціальної і соціально-педагогічної діяльності, науковців-початківців (здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності «Соціальна робота») й практиків – фахівців соціальних інституцій.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2020.
© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2020.
© Васильєва М.П., 2020.

Куряча С.В. АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	115
Ларіна Е.Р. НАПРЯМКИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ.....	116
Літвиненко Ю.С. АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	116
Попова В.В. АНАЛІЗ ДОСВІДУ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДАХ.....	117
Сех М.І. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ З ЧИСЛА ВПО.....	118
Тепляк А.М. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ.....	119
Шерстньова М.С. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З РЕАБІЛІТАЦІЇ НАРКОЗАЛЕЖНОЇ МОЛОДІ.....	120
Відомості про авторів.....	122

Узагальнення результатів наукових досліджень дозволило підтвердити актуальність проблеми аналізу досвіду профілактики дезадаптації дошкільників та необхідність відбору ефективного методичного забезпечення для роботи соціальних працівників з її вирішення.

Спираючись на ідеї науковців, нами теоретично обґрунтовано та розроблено комплексну програму соціально-педагогічної діяльності з профілактики дезадаптації дошкільників у спеціалізованих закладах, якою передбачено такі форми та методи роботи як: тренінги з формування у фахівців соціальної галузі знань, щодо розвитку соціальних компетенцій дитини дошкільного віку, профілактичні бесіди, ігри, тематичні заходи; робота психолога, соціального працівника з оточенням дитини,- що спрямовано на профілактику дезадаптації дітей у спеціалізованих закладах.

Аналіз досвіду соціальної роботи з дітьми –сиротами та дітьми, що позбавлені батьківського піклування засвідчив, що соціальна дезадаптація у дітей розвивається тривалий час, починаючи саме з дошкільного віку. Її поява і динаміка залежать як від індивідуальних психічних та особистісних властивостей дитини, так і від умов найближчого соціального оточення. Тому, важливо за допомогою гри в умовах спеціалізованих закладів формувати в дитини готовність до опанування соціальної ролі члена колективу і здатності відповідати вимогам оточуючого соціуму. Перевірка розробленої комплексної програми профілактики дезадаптації дошкільників у спеціалізованих закладах, дозволила підтвердити її ефективність.

Перспективним напрямом подальших досліджень є визначення суті та особливостей професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до профілактики дезадаптації дошкільників у спеціалізованих закладах.

Сех М.І.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня

Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди; регіональний менеджер проектів та програм «Домашня опіка» БО БФ «Карітас Харків»

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ З ЧИСЛА ВПО

На сучасному етапі розвитку суспільства у світі зростає частка людей похилого віку. Припинення або зменшення трудової діяльності викликає зміни соціального статусу людини, трансформацію цілісних орієнтирів, самого способу життя та спілкування. Особливо це стосується людей похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб, які додатково зазнають ускладнень у соціально-психологічній адаптації до нових умов. На жаль, на державному рівні залишаються невизначеними питання єдиної комплексної політики щодо соціальних, економічних, медичних аспектів соціальної роботи з людьми похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб. Тому значне навантаження покладається на недержавні соціальні інституції, зокрема на благодійні організації, які надають послуги людям похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб.

Аналіз соціально-педагогічної і психологічної літератури свідчить, що розробкою проблеми здійснення соціальної роботи з людьми похилого віку займається ціла низка науковців: забезпечення сприятливої адаптації осіб похилого віку до нових умов соціалізації вивчає Н. Голова, Л. Шилова, особливості надання послуг людям похилого віку в Україні досліджує Р. Сопко, особливості ціннісних орієнтацій у людей похилого віку досліджує М. Дідора, особливості спілкування літніх людей стали предметом дослідження О. Коваленко, О. Поцулко, освіта людей третього віку розробляється О. Аніщенко, Л. Лук'яною, І. Савельчук, А. Сіговою; підтримка інтелектуальної активності літніх людей визначається І. Романовою, тощо.

На допомогу в подоланні таких явищ людям похилого віку покликані низка представників соціальних інститутів, зокрема, Благодійна організація «Благодійний фонд «Карітас Харків», а саме проєкт «Домашня опіка», який розпочав своє функціонування у місті Харкові з 2015 року. А загалом, по Україні починаючи з 1999 року, по сьогоднішній день цей проєкт діє в 16-ти регіональних Карітасах.

Метою проєкту є покращити якість життя соціально незахищених груп населення, в основному літніх людей, осіб з інвалідністю, бенефіціарів із числа вимушених переселенців - шляхом надання повного комплексу послуг по домашній опіці, надання соціальної та психологічної підтримки, а також підвищення рівня кваліфікації людей, що надають послуги домашньої опіки.

Цілями проєкту є надання комплексного пакету послуг, який включає соціально-медичну, санітарно-гігієнічну, побутову допомогу, підтримку членів сім'ї та спеціалістів з домашньої опіки, проведення тренінгів та організацію культурно-дозвілевої діяльності для людей похилого віку шляхом функціонування Дозвіллевої платформи «Здоровенькі були».

Велику роль у поліпшенні якості життя літніх людей, що сприяє їх довголіттю, відіграє впровадження нових технологій, форм і методів психо-соціальної роботи.

З метою підвищення ефективності роботи фахівця соціальної галузі з людьми похилого віку нами було розроблено технологію роботи соціального працівника з використанням арт-терапевтичних методів з людьми похилого віку в умовах Благодійної організації «БФ «Карітас Харків», а саме, дозвіллевої платформи «Здоровенькі були», яка передбачала реалізацію комплексу інноваційних заходів з використанням засобів мистецтва, психогімнастичних, релаксаційних та розвивальних практичних занять з літніми людьми, спрямованих на підвищення рівня адаптації до умов сьогодення, формування в них позитивних соціальних рис та якостей.

Було організовано та проведено: тренінгові заняття на свіжому повітрі та в різних соціальних територіальних Центрах м. Харкова; щорічне проведення акції «Великодній кошик» з метою забезпечення людей похилого віку продуктами харчування до свята Великдень; творчі та літературні вечори; Святкові програми до Міжнародного дня людини похилого віку (01.10.) із залученням волонтерів з числа шкільної та студентської молоді, а також інших суб'єктів соціальних інститутів; забезпечення осіб похилого віку засобами гігієни та миючими, згідно індивідуальних потреб; інформаційно-просвітницьку роботу з наданням практико-методичних рекомендацій та буклетів для соціальних працівників проєкту тощо.

Таким чином, впровадження технології роботи соціального працівника з використанням арт-терапевтичних методів з людьми похилого віку сприяло вирішенню різноманітних питань соціального і психолого-педагогічного характеру.

Тепляк А.М.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

Україна за часткою населення у віці понад 60 років входить до тридцяти найстаріших країн світу, тому важливою соціальною проблемою сьогодення є створення комфортних умов для людей похилого віку, з метою зменшення негативних чинників, які супроводжують процес старіння. Значне збільшення частки населення людей літнього віку впливає на всі сфери життєдіяльності суспільства та спонукає державні та недержавні соціальні інституції до визначення пріоритетних напрямів щодо соціальної роботи із зазначеною категорією населення.